

POZĪCIJA

24.01.2015.

Rīga

Nr.2015/NP1

Par augstākās izglītības finansēšanu Latvijā**ORGANIZĀCIJA**

Latvijas Studentu apvienība (LSA) pārstāv Latvijas studējošo intereses nacionālā un starptautiskā līmenī. Saskaņā ar Augstskolu likumu, apvienības biedri ir visu Latvijas augstskolu studējošo pašpārvaldes. LSA pauž demokrātiskā procedūrā formulētu, reprezentatīvu Latvijas studējošo viedokli.

SITUĀCIJA

Augstākās izglītības finansēšanas sistēma Latvijā pašlaik ir nesakārtota. Valsts piešķirtais finansējums ir nepietiekams kvalitatīvu studiju īstenošanai, valsts budžeta studiju vietas tiek sadalītas pa studiju programmām, vienojoties ar katru augstākās izglītības iestādi, papildus finansējums studiju programmu attīstībai un inovācijām no valsts budžeta nav paredzēts. Atbalsts reflektantiem un studējošajiem no sociālajām un ekonomiskajām riska grupām ir nepietiekams. Augstākās izglītības iestādes (AII) par studējošajiem konkurē starptautiskā mērogā, tomēr konkurence AII vidū nav vienlīdzīga. Studējošo piesaisti ietekmē vairāki aspekti – vai ir pieejama valsts dotēta augstākā izglītība attiecīgajā valstī, studentu atbalsta mehānismu klāsts un pieejamība, kā arī studiju kvalitāte un materiāltehniskās bāzes nodrošinājums. Augstskolu likuma 78. panta septītā daļa paredz pakāpenisku finansējuma palielinājumu augstākajai izglītībai, kas veicinātu augstākās izglītības kvalitāti un pieejamību Latvijā, tomēr tas netiek pildīts.

NEPIECIEŠAMĀS IZMAIŅAS

Valsts dotētas studiju vietas ir jānodrošina katrā no Ministru kabineta noteiktajiem studiju virzieniem, lai sekmīgākajiem reflektantiem nodrošinātu apmaksātas studijas Latvijā un iespēju izvēlēties savām zināšanām un vēlmēm atbilstošo studiju jomu. Uzskatām, ka, piešķirot valsts budžeta vietas, jāņem vērā valsts tautsaimniecības un plānošanas reģionu prioritārās nozares. Augstākās izglītības iestādēm, kam piešķirtas valsts budžeta studiju vietas, attiecīgajās studiju programmās periodiski jānodrošina kritērijos balstīta rotācija, lai veicinātu konkurenci un studentu akadēmiskos sasniegumus.

Nodrošinot valsts dotēto studiju vietu apmaksu pilnā apmērā no valsts budžeta līdzekļiem pēc studiju vietas bāzes izmaksām uz vienu studējošo, valsts dotētu studiju vietu skaits pakāpeniski jāpalielina, lai nodrošinātu pieejamu izglītību visiem studēt gribētājiem Latvijā un samazinātu intelektuālā potenciāla aizplūšanu uz citām valstīm. Tas veicinātu arī sociālekonomisko riska grupu iekļaušanu un izglītošanu.

Cilvēkiem, kas vēlas iegūt augstāko izglītību un nāk no sociālajām un ekonomiskajām riska grupām, valstij jānodrošina papildus atbalsta mehānismi studiju uzsākšanai un sadzīves nodrošinājumam studiju laikā.

LSA neatbalsta studentu līdzmaksājumu ieviešanu valsts dotētām budžeta vietām, jo tas negatīvi ietekmētu augstākās izglītības pieejamību.

LSA pozitīvi vērtē Pasaules bankas ekspertu sniegtās rekomendācijas Latvijas augstākās izglītības finansēšanā ieviest “3 pīlāru modeli”, primāri nodrošinot pirmā pīlāra finansējumu pilnā apmērā. Papildus finansējuma piešķiršanai otrajā un trešajā pīlārā rūpīgi jāizstrādā kritēriji, lai objektīvi novērtētu un atbalstītu kvalitatīvākās studiju programmas, kā arī veicinātu mijiedarbību starp zinātnē balstītu akadēmisko vidi un inovācijām. LSA uzskata, ka tas ir ļoti būtiski, lai nodrošinātu kvalitatīvas studijas visiem studentiem un neizkropļotu augstākās izglītības finansēšanas sistēmu.

REZULTĀTS

Sakārtota augstākās izglītības finansēšanas sistēma ir priekšnosacījums kvalitatīvas un pieejamas augstākās izglītības īstenošanai. Veicot nepieciešamās reformas augstākās izglītības finansēšanas sistēmā, augstākās izglītības iestādes spēs īstenot normatīvajos aktos noteiktās funkcijas atbilstošā kvalitātē. Tas ievērojami uzlabos Latvijas augstākās izglītības konkurētspēju gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī, tādējādi nodrošinot ārvalstu studentu skaita pieaugumu, kā arī Latvijas augstākās izglītības prestiža celšanu Latvijas iedzīvotāju vidū. Tas radīs potenciālu inovatīvu pētījumu veikšanai un tehnoloģiju pārnesei Latvijā, kas sekmēs tautsaimniecības attīstību.

PREZIDENTS

K.SOLOVJOVS